

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

А.І. Кудряшов

«25» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня освіти Бакалавр
на основі НРК6 (НРК7)

Галузь знань

І Транспорт та послуги

Спеціальність

ІЗ Туризм та рекреація

Освітня програма

Туризм і рекреація

Харків 2025

ЗМІСТ

Загальні положення	3
1. Вимоги до рівня підготовки вступників	5
2. Зміст фахового вступного випробування у розрізі дисциплін	7
3. Критерії оцінювання фахового вступного випробування	11
4. Порядок проведення фахового вступного випробування	11
Рекомендована література	13
ДОДАТОК Зразок «Екзаменаційний білет»	14

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ на основі (основа вступу) - раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень або освітній ступінь та відповідний рівень Національної рамки кваліфікацій (далі - НРК), на основі якого здійснюється вступ для здобуття ступеня вищої освіти.

Фаховий іспит – форма вступного випробування для вступу на основі НРК6 (НРК7), яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

На навчання за програмою підготовки бакалавра за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація можуть вступати особи, які отримали диплом бакалавра (спеціаліста, магістра) (НРК6, НРК 7) з відповідної або іншої спеціальності та продемонстрували достатній рівень знань з тем, перелік яких винесено для оцінювання підготовленості вступника для здобуття вищої освіти.

Для проведення конкурсних фахових вступних випробувань на навчання на здобутих раніш ступенів освіти бакалавр, магістр; освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, наказом ректора ДБТУ створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Фахове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією за програмою, затвердженою ректором ДБТУ.

Програма фахового вступного випробування складена для вступників, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за освітньо-професійною програмою бакалавр за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація та передбачає оцінку базових знань осіб, що мають здобутий освітній ступінь бакалавра (магістра), освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст, за темами фахових дисциплін, які дають можливість оцінити загальний рівень підготовки вступників до навчання за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників під час вступу на навчання за ступенем освіти бакалавр за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація.

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань вступників, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем бакалавр на спеціальність ІЗ Туризм та рекреація та допуску до участі у конкурсному відборі.

Умови проведення вступних випробувань. Фахові вступні випробування проводяться в усній формі, у вигляді іспиту очно або дистанційно. Іспит в усній формі проводиться не менше, ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова фахової комісії згідно з розкладом у день іспиту. Під час складання іспиту очно члени комісії відмічають правильність відповідей в аркуші усної відповіді, який по закінченні іспиту підписується вступником та

членами відповідної комісії. Складання іспиту у дистанційній формі відбувається із застосуванням платформ Zoom (GoogleMeet). Інформація про результати іспиту оголошується вступникові в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До проходження фахового вступного випробування допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за освітнім ступенем бакалавра (магістра) або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста й отримали диплом за відповідною або іншою спеціальністю.

Вступник повинен знати:

- основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
- базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;
- основні форми і види туризму, їх поділ;
- особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
- принципи і методи організації та технології обслуговування туристів;
- принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

Вступник повинен вміти:

- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;
- розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;
- ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;
- організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості й норм безпеки;
- володіти державною та іноземною (іноземними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності;
- застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг та сфери гостинності;;
- встановлювати зв'язки з експертами туристичної галузі та сфери гостинності;
- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
- проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань;
- діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості;
- управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній сфері гостинності;

- адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях;
- аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань;
- виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання;
- приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;
- професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

2. ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У РОЗРІЗІ ДИСЦИПЛІН

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання за ступенем освіти бакалавр за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація містить основні питання за наступними темами:

Тема 1. Країнознавство

Зміст теми. Причини поділу світу на регіони. Поняття «район» та регіон. Регіоналізація інтегральна та спеціальна. Поняття «районування» та підходи до його визначення. Країнознавче районування світу. Основні концепції районування світу. Геополітичний та геоекономічний підхід. Районування в практиці глобальних та регіональних міждержавних організацій. Підходи до внутрішнього районування великих держав. Класифікація туристичних макрорегіонів світу (за ВТО) та їх основні характеристики: Європейський, Американський, Африканський, Близько-Східний, Південно-Азійський та Азійсько-Тихоокеанський макрорегіони. Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Європи (Великобританії, Ірландії, Франції, Німеччини, Австрії, Польщі, Італії, Іспанії, Греції, Угорщини, Чехії). Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Азії (Туреччини, Ізраїлю, Таїланду, Індії, Японії, Китаю та Гонконгу). Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Америки (Канади, США, Мексики, Бразилії). Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Австралії та Океанії, Нової Зеландії. Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Африки (Єгипту, Марокко, Південної Африки та Тунісу).

Тема 2. Географія туризму.

Зміст теми. Туризм як соціо-еколого-економічна система та об'єкт дослідження географічної науки. Сучасні наукові концепції та моделі в географії туризму. Методологічні підходи до комплексної оцінки туристичного потенціалу території. Туристський потік та його географічна характеристика. Географічна оцінка туристського потоку. Географічна оцінка туристичних доходів та витрат. Підходи до визначення та класифікації туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів. Географічна оцінка кліматичних, бальнеологічних, водних, біотичних, ландшафтних та орографічних туристичних ресурсів. Культурна спадщина як ресурс туризму. Географічна оцінка археологічних туристичних ресурсів. Сучасні види культурно-історичних ресурсів. Географічна характеристика купально-пляжного туризму. Географічна характеристика лікувально-оздоровчого туризму. Географічна характеристика розважального туризму, круїзного туризму, гірськолижного туризму, дайв-туризму, гольф-туризму, екстремального та пригодницького туризму, культурно-пізнавального (екскурсійного) туризму. Географічна характеристика подієвого туризму. Географічна характеристика міського, сільського, екологічного туризму.

Тема 3. Основи туризмознавства та сфери гостинності.

Зміст теми. Значення, функції, умови та чинники розвитку сфери гостинності. Види туризму. Класи туристичного обслуговування. Види турів, їх характеристика. Міжнародні, регіональні та національні показники розвитку сфери туризму. Історичні передумови виникнення та розвитку туристичної системи та сфери гостинності України. Міжнародні організації у сфері туризму та гостинності. Роль Всесвітньої туристичної організації у формуванні міжнародної туристичної політики. Туристична політика України на сучасному етапі. Механізми державного регулювання туризму. Органи державної виконавчої влади в сфері туризму: структура, завдання, функції. Порядок ліцензування туроператорської діяльності та сертифікації туристичних послуг.

Тема 4. Рекреаційні комплекси України та світу

Зміст теми. Рекреація та рекреаційна діяльність як сфера наукового пізнання. Рекреаційні потреби і попит та ресурсний потенціал як основа формування рекреаційних комплексів. Формування та структура рекреаційної індустрії. Рекреаційне районування світу й України. Європа – провідний рекреаційний регіон світу. Середземноморський рекреаційний комплекс – найбільш розвинений курортний комплекс світу. Розвиток рекреаційних комплексів Американського континенту. Рекреаційні комплекси країн Африки. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії. Рекреаційні комплекси Австралії та Океанії. Розвиток рекреаційних комплексів країн СНД. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України. Рекреаційне природокористування й охорона природи у рекреаційних комплексах.

Тема 5. Спеціалізований туризм

Зміст теми. Види спеціалізованого туризму для розвитку туристичної дестинації. Спеціалізований туризм: сутність, класифікація, перспективи розвитку. Сучасний стан розвитку туризму. Підходи до класифікації спеціалізованого туризму. Спортивний туризм як вид спеціалізованого туризму. Становлення та етапи розвитку спортивного туризму. Поняття й суть спортивного туризму. Характеристика основних видів спортивного туризму та їх особливостей. Історія розвитку гірськолижного туризму. Сучасний стан розвитку гірськолижного туризму. Географія центрів гірськолижного туризму. Поняття про екстремальний туризм. Водні види екстремального туризму. Наземні види екстремального туризму. Гірські види екстремального туризму. Повітряні види екстремального туризму. Сучасний стан розвитку культурно-пізнавального туризму. Класифікація культурно-пізнавального туризму. Сучасний стан розвитку подієвого туризму. Види подієвого туризму. Історія розвитку морських перевезень. Розвиток круїзного туризму. Класифікація круїзних перевезень. «Темний» туризм як один з перспективних видів туризму. Класифікація «темного» туризму. Сучасний стан розвитку купально-пляжного туризму. Країни Південної Європи як найважливіші центри міжнародного купально-пляжного туризму. Сутність поняття «весільний туризм». Географія

весільних турів. Географія бізнес турів. Конгресно-виставковий туризм. Інсентів-туризм. Курортно-лікувальний туризм. Наука курортологія. Зародження і розвиток курортів. Курорти і їх типологія. Географія лікувально-оздоровчих курортів. SPA-сегмент в спеціалізованому туризмі. Особливості функціонування SPA курортів. Всесвітньо відомі SPA курорти. Поняття та місце медичного туризму в структурі. Історія розвитку та фактори, що зумовили виділення медичного туризму в самостійний напрям туристичної діяльності. Значення медичного туризму та його важливість для розвитку країн. Поняття, функції та завдання релігійного туризму. Паломницький туризм. Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості. Екологічний туризм. Поняття, функції та завдання екологічного туризму. Інтеграційні та стабілізаційні основи екологічного туризму. Основні поняття та концепція сільського зеленого туризму. Особливості розвитку сільського зеленого туризму в країнах Східної Європи. Поняття та особливості гастрономічного туризму. Особливості організації гастрономічних турів. Винний туризм як інноваційний напрямок туристичного ринку. Сучасні тенденції розвитку винного туризму в Європі. Характеристика напрямків та видів освітніх турів. Географія подорожей з освітнього туризму.

Тема 6. Менеджмент туризму та сфери гостинності

Зміст теми. Предмет, завдання і зміст менеджменту індустрії туризму. Процес добору управлінських кадрів і формування їх резерву в туристській компанії. Концептуальні кадрові документи. Зміст і види управлінських рішень у менеджменті підприємств. Розподіліть обов'язки щодо створення бази даних між двома співробітниками компанії. Критерії, показники й порядок оцінювання конкурентоспроможності працівників туристської сфери. Основні критерії оцінювання при підборі кадрів у вашу компанію. Загальні питання організації та оплати праці на підприємствах. Класифікація, планування та раціоналізація робочих місць. Організація обліку використання робочого часу працівників на підприємствах туристської індустрії. Показники економічної ефективності робочих місць. Структура особистості сучасного керівника. Принципи проведення ділової наради на підприємстві, сутність, завдання, класифікацію ділових нарад. Процес прийняття, реалізації та контролю за виконанням рішень. Система ефективного управління в умовах професійної діяльності.

Тема 7. Маркетинг в туризмі та сфери гостинності

Зміст теми. Сутність, зміст, принципи і основні поняття маркетингу туризму. Організація та проведення маркетингових досліджень. Основні етапи маркетингових досліджень, класифікація маркетингової інформації в туризмі. Етапи процесу збирання й аналізу маркетингової інформації. Спостереження та його роль при проведенні маркетингових досліджень. Експертні методи отримання й оцінки маркетингової інформації та методика генерації ідей. Соціально-етичні норми в маркетингових дослідженнях. Маркетингова інформаційна система, принципи її організації та складові. Суть

маркетингової інформаційної системи, принципи розробки та впровадження в туристській компанії.

Специфіка маркетингу турпродукту. Керування якістю турпродукту в туристській індустрії. Специфіка готельного продукту та його складових елементів. Маркетингова стратегія просування готельних продуктів. Методика розробки посадових інструкцій робітників сфери гостинності.

Теоретичні аспекти сегментації туристського ринку. Сегментація туристського ринку за критеріями й ознаками. Трудовий процес, як основний об'єкт організації праці. Сегментація туристського ринку за групами турпродуктів. Сегментація туристського ринку за конкурентами.

Комунікація в туризмі й чинники ефективних маркетингових комунікацій. Планування рекламної кампанії в туризмі, основні завдання та види реклами. Зв'язки з громадськістю туристського підприємства, методи стимулювання збуту в туризмі. Методи прийняття управлінських рішень. Організація і контроль маркетингу туристського підприємства. Реалізація стратегії туристського маркетингу. Оцінка стратегічного плану.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Результати фахового вступного випробування обчислюються (за шкалою від 100 до 200):

$$P = P1 + P2 + P3,$$

де P1 – оцінка за перше питання (за шкалою 0-60).

P2 – оцінка за друге питання (за шкалою 0-60).

P3 – оцінка за третє питання (за шкалою 0-80).

Результати фахового вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів з урахування рівнів підготовки:

У разі отримання результату фахового вступного випробування від 0 до 99 іспит вважається таким, який не складено і вступник до участі у конкурсному випробуванні не допускається.

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі наступних критеріїв:

1. Правильність відповіді;
2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу;
3. Вміння користуватись засвоєним матеріалом.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного іспиту очно або дистанційно. Для проведення вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної (відбіркової) комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється на веб-сайті Університету.

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДБТУ.

На іспиті вступник повинен пред'явити документ, який посвідчує особу (паспорт громадянина України у вигляді книжечки, ID-картка), при пред'явленні якого він отримує завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить завдання з тем, вказаних у програмі фахового вступного випробування. Тривалість іспиту – до 2 астрономічних годин. Користуватися при підготовці друкованими, електронними або іншими інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання фахового вступного

випробування». Рівень знань вступника за результатами іспиту заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами голови та членів комісії. Відомість оформляється і передається до приймальної комісії в день складання фахового вступного випробування.

Розробили:

к.е.н., доцент кафедри туризму Омельченко Г.Ю.

к.е.н., доцент кафедри туризму Худавердієва В.А.

к.е.н., доцент кафедри туризму Даниленко В.В.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Брич В.Я. Туроперейтинг: підруч. [за заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича]. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2017. 440 с.
2. Бенедюк В. В. Краєзнавство: Курс лекцій. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. 102 с.
3. Балченко З.А Бухгалтерський облік в туризмі і готелях України : навч. посіб. К., 2006. 226 с.
4. Бойко М.Г., Гопкало Л.М. Організація готельного господарства: підручник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 494 с.
5. Кравець О. М. Конспект лекцій з дисципліни «Курортологія» (для студентів всіх форм навчання напрямів підготовки 6.030601 «Менеджмент», 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 6.140103 «Туризм») / О. М. Кравець, А. А. Рябев ; Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 136 с.
6. Кравець О. М., Байлик С.І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посібник. *Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова*. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 335 с.
7. Кравець О. М., Рябев А.А. Курортологія : підручник. *Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова*. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 167 с.
10. Любіцева О.О., Ланкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
11. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. – К. : Знання, 2008. - 661 с.
12. Масляк П.О. Рекреаційна географія : навч. посіб. / П.О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
13. Михайліченко Г.І. Організація туристичних подорожей. К. : КНТЕУ, 2012. 360 с.
14. Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Покогодна та ін.; за ред. І.М. Писаревського. Х.:ХНАМГ, 2008. 541 с.
15. Писаревський І. М. Планування та організація туристських маршрутів: Підручник / І. М. Писаревський, М. В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськ госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 304 с.
17. Покогодна М.М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М.М. Покогодна; *Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова*. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с.
18. Покогодна М. М. Туристське краєзнавство: навчальний посібник / М. М. Покогодна, Л. Д. Божко; *Харк. нац. акад. міськ. госп-ва*. – Х.: ХНАМГ, 2012. 286 с.
19. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. Ніжин: *Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*. 2010. 336 с.
20. Стафійчук В.І. Рекреалогія : навч. посіб. 2-е вид.К.: Альтерпрес, 2008. 264 с.

Зразок «Екзаменаційний білет»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

_____ А.І.Кудряшов
«_____» _____ 2025 р.

Ступінь вищої освіти Бакалавр
Спеціальність ІЗ Туризм та рекреація
Освітня програма Туризм та рекреація

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1
фахового вступного іспиту

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Розробив голова фахової атестаційної комісії к.е.н., доцент кафедри туризму В.В. Даниленко